

Kristoffer Høy Sidenius

Dimissionstale 2018

Kære studenter,

Kæmpe stort tillykke til jer alle sammen! I har gjort det; I har gennemført gymnasiet! Også stort tillykke til jeres dygtige lærere og jeres stolte forældre!

Jeg har nu fornøjelsen af at holde denne lille tale for jer og fejre jer behørigt med et par bevingede ord. Det bliver en rigtig tale, selvom årets AT-emne: "Alternativer", da fik mig til at overveje formen: Skulle jeg kaste mig ud i at udtrykke mit budskab til jer i en dimissionsfilm, en dimissionsdans eller måske en dimissionssang? Jeg måtte dog konkludere, at I allerede har lidt nok under mine sangoptrædener til morgensamlinger, så jeg endte med det traditionelle valg denne gang. Men vi bør altid i det mindste overveje alternativer, og aldrig være helt afvisende over for det, vi ikke kender. Jeg vil opfordre jer til at se mulighederne i alternativer, til at vælge det positive blik frem for sortsynet. I kan lade jer inspirere af den svenske professor Hans Rosling, som kæmpede hele sit arbejdsliv for at vise, at verdens tilstand ikke er blevet værre, men tværtimod bedre på utrolig mange punkter i forhold til f.eks. sygdomsbekæmpelse, hungersnød, skolegang og demokrati. Rosling beskrev sig selv som, "possiblilist"¹, hvilket vil sige, at han så sig selv som et menneske, der ser muligheder. Og det er et godt blik at have på alternativer: at se mulighederne i dem.

Nu skal I så til at vælge et alternativ til den hverdag, I har haft her på Gribskov Gymnasium. Jeg har tit sagt til jer at Gribskov Gymnasium er jeres, og det har I grebet. I har præget gymnasiet til hverdag med (mere eller mindre) flittig deltagelse i timerne, med seriøs lektielæsning, med opgaveskrivning og med højt humør til særlige arrangementer som Gribstock

¹ Se <https://videnskab.dk/kultur-samfund/5-ting-vi-kan-laere-af-hans-rosling>

og det Gyldne Bånd og naturligvis til festerne. Nu kan man sige, at I giver Gribskov Gymnasium videre til andre elever, og nu skal I finde ud af hvor I nu vil gå hen i verden. I skal ud og være aktive og være med til at præge fremtiden. Hvordan gør man så det? Jeg tænker, at man først må finde ud af, hvilken retning man vil gå. Mange af jer har måske en ide om, hvilken retning I gerne vil gå, men få af jer ved præcis, hvad I vil. Nogle af jer er måske helt og aldeles blanke og overvældes alene af tanken om alle de muligheder, der er. Det kan jeg godt forstå. Så tag det roligt og hold med min velsignelse gerne nogle gode frugtbare sabbatår! Det kan tage tid at finde ud af, hvad man gerne vil, og hvad man er god til. Men heldigvis er det sådan, som Otto Brandenburg siger det som kranføreren Ole i filmen *Gummi-Tarzan*: "Der er altid noget, man er god til, man skal bare finde ud af, hvad det er".

At "finde ud af, hvad man er god til", kan altså tage tid. "At tage sig tid" understøttes ikke af alle politiske vinde, men pointen er, at det ikke er væsentligt, om I tidligt eller sent i livet finder jeres vej. I tilhører en generation af unge, som det forventes hurtigt, alt for hurtigt finder jeres rette hylde. Men hvorfor har I så travlt, I får jo først lov til at gå på pension, når I er 75 år, så et enkelt år (eller flere) uden klart mål vil ikke skade jer, men tværtimod gavne jer.

Samfundet forventer altså, at I hurtigt finder den rette hylde, og ydermere er der en forventning om, at I klarer jer godt eller måske endda perfekt. Perfekt på alle måder, ikke bare uddannelsesmæssigt, men også socialt og privat. Forskerne Noemi Katznelson og Anders Petersen har forsket i det fænomen og konkluderer at: "Det perfekte er det nye normale"². Men det er en vrangforestilling, som desværre understøttes af den verden, som I selv er med til at fremstille på de sociale medier. Faktum er, at det perfekte ikke er normalt. Det normale er fuld af fejl. Det er dejligt, når noget lykkes til

²Se [http://vbn.aau.dk/da/clippings/det-perfekte-er-det-nye-normale\(1f781395-b065-4d8e-850d-e82231bcd671\).html](http://vbn.aau.dk/da/clippings/det-perfekte-er-det-nye-normale(1f781395-b065-4d8e-850d-e82231bcd671).html)

perfektion, og det kan være ok at stræbe efter at være den bedste og søge det perfekte, men det er farligt at tro, at det er normalt at være perfekt på alle måder i hele sit liv. Jeg tænker, at det er mere frugtbart at turde fejle, at turde kvaje sig, at turde satse og at turde opleve både sejre og nederlag. At være glad når noget lykkes, men ikke blive deprimeret, når det ikke gør. At erkende at det perfekte ikke er normalt, og at det ikke bør være sådan. Jørgen Leth har skrevet en bog med titlen *Det uperfekte menneske*, og det må være en bedre rettesnor at følge. For uperfekte er vi alle, på den ene eller den anden måde.

Ideen om det perfekte som det normale understøttes desværre også af det politiske ønske om, at I ikke slingrer, og at I vælger en snorlige karrierevej. Men det håber jeg, I ikke lader jer presse af. Jeg vil faktisk opfordre jer til at tænke, at "en omvej, også kan være en genvej". I bør være åbne over for det uventede og de mulige alternative veje, der åbner sig undervejs, for som den amerikanske forfatter Paul Auster har sagt det, så er det "Tilfældigheder, der skaber livet, og tilfældigheder, der afgør, hvilken drejning livet tager". Det kan måske lyde lidt skræmmende, og måske er de tilfældige drejninger ikke altid lutter lagkage. Men så må man læne sig op af forfatteren Charles Bukowski, der i et smukt digt har formuleret, hvad det er, der virkelig betyder noget her i livet:

"What matters most is
how well you
walk through the
fire"

Evnen til at gå gennem ild indgår, som I alle ved, som en naturlig del af gymnasiets pensum. Til jeres forældre kan jeg tilføje, at I også er blevet trænet i "at sidde på nåle" og naturligvis i "at falde i staver".

"Ilden", som man går igennem i Bukowskis digt, kan tolkes som farer og udfordringer, eller måske som livet som sådan. Digtet fortæller os, at det er måden, hvorpå vi håndterer "ilden", der virkelig betyder noget. I har sikkert alle sammen i løbet af de sidste tre år både mødt medgang og modgang undervejs, så tænk nu på, hvordan I kom igennem det, for det er det, der betyder noget. Nogle af jeres forældre tænker måske nu: "Hov, hvad mener han med modgang? Vi har da fejlet foran dem hele vejen". Og måske er der en enkelt curling-forælder, der har nået sit mål og fjernet enhver forhindring for jer indtil nu. De forældre bør nu give helt slip på kosten og lade jer stå på egne ben, hvor I må træffe jeres egne beslutninger om jeres videre uddannelsesvalg, bestemme jeres eget antal sabbatår, finde et arbejde, finde et sted at bo, møde modstand, fejle undervejs og i det hele taget leve livet. Forhåbentlig tør jeres forældre godt nu lade jer gå igennem ilden og modigt se på, hvordan det går.

Hvis jeg kender jer ret, så skal det hele nok gå! I kan godt håndtere ilden. For I har jo en studentereksamen og dermed er I ikke bare blevet studieparate, men også almindennede, livsduelige og nysgerrige.

I er begavede og sjove, og I har været med til at skabe og udvikle Gribskov Gymnasium i løbet af de sidste tre år. Nu skal I så ud på egne ben. Jeg vil foreslå jer, at I giver jer tid til at lade jer overraske af det, I ikke kender. Hvis I mangler inspiration til at tænke nyt, så tag ud at se på kunst.

I tænker måske, hvorfor er det, at vi skal se på kunst. Hvorfor er det, at kunst overhovedet er vigtigt? Kunst er vigtigt! Det er det også, når I går ud af gymnasiet og ikke længere har lærere, der tvinger jer på museer, i teatret og til at læse lyrik og romaner. Kunsts værdi beskrives på rammende vis af DOX Centre for Contemporary Art i Prag. De siger: "I dag, hvor flere og flere mennesker har en tendens til at tænke skræmmende ens, er kunstens evne til at suspendere, bare for et øjeblik, vores vante måde at se på, den største

værdi.”³ I kunsten glemmer vi os selv, vi bliver åbne for alternative virkeligheder. Derfor er kunst vigtigt. Og kunst findes i utrolig mange former: græske vaser, romerske portrætter, guldaldermalerier, grafitti, ghetto tegneserier, romaner, noveller, opera, hip hop, lyrik, videoinstallationer, street art og det I kender allerbedst: YouTube klip og netflix serier, og naturligvis meget, meget mere. Det hele er værd at opleve!

Kunst giver os mulighed for at se verden på nye måder. Kunst er altså i sig selv mangfoldig på samme måde, som verden er det. Hvilket vi også oplevede her på gymnasiet på årets temadag, hvor emnet var netop "mangfoldighed".

Når I nu skal ud og på alle mulige måder opleve verdens mangfoldighed og derigennem møde alle mulige slags mennesker, så vil jeg opfordre jer til altid at gøre det med "venlighed". "Venlighed" er måske en lidt oversat egenskab i dag, men lad os lige dvæle lidt ved det ord. Lad "venlighed" være dagens ord, og det ord I prøver at huske fra denne tale.

Ordet "venlighed" er skabt af "ven" og "lighed". Ordet "ven" kommer af oldengelsk *wine* med betydningen at "stræbe; ønske, elske; vinde"

I *Den Danske Ordbog* defineres en "ven" som en "person som man kender godt og har et gensidigt tillidsfuldt og fortroligt forhold til". En ven er altså en person man holder af; en man ønsker at være sammen med; en man ønsker det bedste for. Når vi udviser "ven-lighed" over for andre – er det "ligheden" der er central, for udviser vi den samme rummelighed, tillid og kærlighed til fremmede, som vi gør over for vores venner, så har vi skabt en lige og gensidig tillidsfuld relation med det samme.

I en tid, hvor der desværre graves dybe kløfter mellem forskellige mennesker fra forskellige dele af verden, er venlighed mere bydende nødvendigt end nogensinde før. Med venlighed kan vi bekæmpe fordomme og frygt for det

³ Se <http://www.dox.cz/en/about-us/about-dox>, min oversættelse.

fremmede. Det er naturligvis også derfor at ordet "venlig" kom på alles læber i forbindelse med den store flygtningestrøm for et par år siden, hvor Merete Bonde Pilgaard startede den første gruppe af såkaldte "Venligboere" i Hjørring og definerede disse tre nøglesætninger for "venligboernes" gøren: "Vær venlig i mødet med andre. Vær nysgerrig, når du møder andre mennesker, der er forskellige fra dig. Mød forskellighed med respekt"⁴.

I løbet af jeres liv, både når I er her i den lille andedam i Nordsjælland og ude i den store verden, vil I hele tiden møde nye mennesker, som I ikke kender. Det kan være arbejdskollegaen, den nye lærer, kassedamen, chefen, sagsbehandleren, flyttemanden, pædagogen i jeres børns institution, flygtningen, den hjemløse eller den lækre fyr/pige i byen. I vil altid og hele tiden møde nye mennesker i forskellige kontekster. Ofte er vi bange for det nye og ukendte. Venner er vi ikke bange for. Så hvis I prøver, at møde alle mennesker – uanset, hvem de er – med venlighed, så har I taget det første skridt til at overkomme fordomme og frygt. Hvis venlighed bliver jeres grundindstilling til andre mennesker, så vil I også blive mødt med venlighed, og på den måde vil I få mange flere nye venner.

Venner, tætte relationer og gensidig respekt for andre er så vigtigt. Vi kan også sige det med to andre ord, som er helt centrale her på Gribskov Gymnasium: "fællesskab" og "sammenhold", og jeg vil vove den påstand at "fællesskab", "sammenhold" og "venskab" er vigtigere end karaktergennemsnit og gennemførselsprocenter. Fællesskab kan ikke, ligesom I ikke kan, reduceres og gøres målbare, som karakterer og indkomst kan. Husk I er meget mere end jeres karakter og meget mere end jeres livsindkomst. I er hinandens venner, Gribskov Gymnasiums venner, mine venner!

⁴ *Politiken*. 8. august 2016.

Jeg håber, at I altid vil huske at udvise venlighed, ikke kun mod jer selv og jeres venner, men også mod andre, og særligt mod dem, I endnu ikke ser som jeres venner.

Tak for de tre år I gav Gribskov Gymnasium jeres venlighed og jeres venskab!
Jeg ønsker jer held og lykke på jeres alternative omveje!

Og med disse ord dimitterer jeg jer hermed som studenter fra Gribskov Gymnasium 2018.

Kristoffer Høy Sidenius
Rektor
Gribskov Gymnasium